

Διάταξη ανελεύθερη και συνταγματικά ανίσχυρη

(Με αφορμή τη σύλληψη δημοσιογράφου και εκδότη της εφημερίδας «Παραπολιτικά» με τη διαδικασία του αυτόφωρου)

Του Αντώνη Μανιτάκη

Ομότιμου Καθηγητής ΑΠΘ

Θεωρώ, πράγματι, τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 242 ΚΠΔ, προβληματική και ως μη εναρμονιζόμενη με την ισχύουσα συνταγματική τάξη για τους ακόλουθους λόγους:

Πρώτον, και κύριον, διότι αποτελεί ένα απολίθωμα του παρελθόντος, μιας προϊσχύουσας συνταγματικής ρύθμισης περί τύπου, που όχι μόνον δεν συμβιβάζεται πλέον με την ισχύουσα, αλλά αγνοεί, παράλληλα επιδεικτικά και προκλητικά, την βούληση του ιστορικού νομοθέτη της αναθεώρησης του 2001, που την κατήργησε.

Τα αδικήματα περί τύπου θεωρούνταν υπό το προϊσχύον Σύνταγμα του 1975 ως «πάντοτε αυτόφωρα». Η σχετική διάταξη απαλείφθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Παρέμεινε όμως η σχετική ρύθμιση, ως είχε, στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Οι κοινός νομοθέτης ξέχασε φαίνεται να την απαλείψει! Διατηρήθηκε έτσι στη κοινή νομοθεσία, πέρα από κάθε νομική λογική, μια διάταξη που ο αναθεωρητικός νομοθέτης την είχε κρίνει ανελεύθερη και ως μη εναρμονισμένη με τον φιλελεύθερο και δημοκρατικό χαρακτήρα της συνταγματικής μας τάξης, και κυρίως με την ευρωπαϊκή δημόσια τάξη και τη νομολογία του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που θεωρεί την ελευθερία περί τύπου ως την πλέον θεμελιώδη ελευθερία σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Βρισκόμαστε έτσι στο εξής νομικό παράδοξο: Ο συντακτικός νομοθέτης να θεωρεί ως «ανάξια συνταγματικής προστασίας» και άρα καταργητέα την κρινόμενη διάταξη ότι «τα αδικήματα περί τύπου είναι πάντοτε αυτόφωρα» και ο

κοινός νομοθέτης αγνοώντας, προκλητικά, την ρητά εκφρασμένη βούληση του συντακτικού νομοθέτη να την διατηρεί σε ισχύ.

Αυτό όμως που αρνείται να πράξει ο κοινός νομοθέτης οφείλει και πάντως μπορεί να διορθώσει ο δικαστής ασκώντας έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων.

Η επίμαχη διάταξη είναι, κατά δεύτερο λόγο, αντίθετη στο ισχύον Σύνταγμα και, αν εγκαταλείποντας την ιστορική ερμηνεία του Συντάγματος, την εξετάσουμε με βάση την τελεολογική και συστηματική ερμηνεία του άρθρου 6 Σ που προβλέπει την εξαίρεση από τις συνταγματικές εγγυήσεις περί σύλληψης για τα αυτόφωρα εγκλήματα.

Η διεύρυνση, και μάλιστα, υπέρμετρα και αδικαιολόγητα, («τα αδικήματα περί τύπου θεωρούνται πάντοτε αυτόφωρα») από τον ίδιο το νομοθέτη, της διάρκειας του αυτόφωρου εγκλήματος, δεν συνάδει ούτε με την λογική του αυτόφωρου, όπως προβλέπεται στον ίδιο τον ΚΠΔ, όπου ορίζονται ρητά και περιοριστικά οι όροι και οι προϋποθέσεις του αυτόφωρου, ούτε δικαιολογούνται στην προκειμένη περίπτωση για τα αδικήματα που άπτονται της ελευθερίας του τύπου.

Ο χαρακτηρισμός μιας ολόκληρης κατηγορίας αδικημάτων ως πάντοτε αυτόφωρων έχει ως συνέπεια να αντιμετωπίζονται τα αδικήματα αυτά, δικονομικά, σαν να ήταν εγκλήματα διαρκείας. Η αντιμετώπιση των αδικημάτων του τύπου όπως τα εγκλήματα διαρκείας συνιστά υπέρμετρο περιορισμό της ελευθερίας του τύπου, την οποία θέτει διαρκώς υπό την δαμόκλεια σπάθη της άμεσης δίωξης και σύλληψης του ασκούντος κριτική δημοσιογράφου ή εκδότη. Και αυτό το αγνοεί η κρινόμενη διάταξη, αφού η εφαρμογή της έχει ως συνέπεια να αντιμετωπίζονται στην πράξη συλλήβδην τα αδικήματα του τύπου σαν να ήταν εγκλήματα διαρκείας. Ο περιορισμός της ελευθερίας είναι εδώ εκτός πάσης αμφιβολίας, υπέρμετρος, αδικαιολόγητος και για την συνταγματική μας τάξη αυθαίρετος.

Πρόκειται για περιορισμό και προσβολή στην ελευθερία του τύπου, που επιβάλλεται, εξάλλου, με μια υπέρμετρα διασταλτική ερμηνεία των σχετικών με το

αυτόφωρο έγκλημα περιορισμών, που συγκρούονται ευθέως με την λογική των προστατευτικών διατάξεων περί τύπου, καθώς και με την λογική του αυτόφωρου, όπως ορίζεται και περιορίζεται στον ΚΠΔ.

Εν ενί λόγω, η επίμαχη διάταξη του ΚΠΔ αποτελεί ένα απολίθωμα του παρελθόντος, που έχει ρητά αποδοκιμάσει ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001, και που επιτρέπει περιορισμούς και προσβολές στην ελευθερία περί τύπου, που δεν συνάδουν με τις ισχύουσες προστατευτικές του τύπου συνταγματικές διατάξεις ούτε με την σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.